

nevidna, je zakrivala znak bolezni, katero so lahko opazili samo Tvoji najbližji.

Tisto jutro, 30. avgusta, pa nas je pretresla tužna vest iz Koprivnice: Sestro Drago je zadela kap! — Tvoji tovariši in znanci smo bili neizmerno žalostni. Dosti presojajo si nas zapustila, Rojena leta 1904. v Loki pri Zmumu si se šolala v Celju in v Mariboru ter maturirala leta 1924. Služila si v Prekmurju v Kuzdobljanu in Dolnji Lendavi. Leta 1927. si kot vnetja Sokolica dovršila telovadni tečaj v Beogradu in nastopila mesto telovadne učiteljice na realni gimnaziji v Mariboru. Ko si

bila leta 1935. premeščena v Koprivnico, smo hudo občutili Tvojo izgubo.

Tvoja življenjska pot je bila kratka, a plodovita. Ob Tvoji krsti so plakali v Koprivnici in na Pobrežju, kamor so pripeljali Tvoje truplo, da bo počivalo med svojci. Ob Tvojem grobu so plakali poleg Tvojih staršev mnogi Tvoji tovariši in znanci in se spraševali: Zakaj si šla ravno Ti, sestra Draga?

Tvoje tovarštvo in delo pa bo ohranilo med nami na Tebe, sestra Draga, najdragocenejši spomin, ki naj bo trohica utehe Tvojim dobrim staršem in sorodnikom.

Luknar Franjo.

Splošne vesti

UPORABA UČBENIKOV ZA LJUDSKE SOLE.

Odlok ministrstva prosvete.

V ljudskih šolah se smejo uporabljati samo oni učbeniki državnih in privatnih izdaj, ki jih je odobril gospod minister prosvete po nasvetu Glavnega prosvetnega sveta. Šolski upravitelji (§ 114., točka 4., zakona o ljudskih šolah) in sreski šolski nadzorniki (§ 117., točka 15.), so dolžni paziti na izvrševanje te odredbe. Za šolsko leto 1937/38. se ne smejo uporabljati učbeniki, katerih odobritev je starejša od 1934. leta.

Pri izbiranju učbenikov, odobrenih za uporabljanje v ljudskih šolah, je treba računati s tem, da se starši ne obremenjujejo z nepotrebnimi materialnimi izdatki. Zaradi tega naj si razni oddelki istih razredov na šoli in razne šole v istem kraju izbirajo iste učbenike, tako, da bi učenci pri prehodu iz enega razreda v drugi v isti šoli, ali iz ene šole v drugo v istem kraju, ne bi morali kupovati drugih učbenikov. O tem, kateri učbeniki se izberejo za kateri razred kake šole ali vseh šol v istem kraju, sklepa krajevni učiteljski svet po zaslišanju razrednikov tega razreda. Samo v izjemnih primerih se sme dovoliti opustitev tega načela, in to v glavnem v svrhu poizkusa, ako je s tem soglasen krajevni učiteljski svet.

Po dovršenem prvem pregledu dela v ljudskih šolah pošljejo sreski šolski nadzorniki poročila o izvrševanju tega odloka.

V primeru, da kak učitelj ni postopal po tem odloku učiteljskega sveta o uporabi izbranih učbenikov, zasliši šolski nadzornik take učitelje in upravitelje, ki so se pregrešili proti gornjemu odloku in dostavi to prosvetnemu oddelku banske uprave, da se proti njim uvede disciplinski postopek.

V višjih ljudskih šolah se do odobritve posebnih učbenikov smejo uporabljati kot pomožne knjige tudi odobreni učbeniki za nižje razrede gimnazij, realk in meščanskih šol, a poleg tega tudi učbeniki, napisani specialno za višje ljudske šole, čeprav niso pregledani od glavnega prosvetnega sveta.

Ta odločba velja do tedaj, dokler se za vse šole ne izdela in uvede nov učni načrt in program.

Za izbiro odobrenih učbenikov je po vsem tem določen krajevni učiteljski svet.

— **Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani** se bodo pričeli v jesenskem roku v petek, dne 22. oktobra 1937. ob 8. uri dopoldne. Kandidatje naj vložijo do 16. oktobra prošnje po uradni poti za pripustitev k izpitu in naj se zglasijo pol ure pred začetkom izpita v direktorjevi pisarni. Zakašnele prošnje kakor tudi zamudniki pridejo v poštev šele v prihodnjem izpitnem roku v aprilu 1938. Posebnih obvestil kandidatov ravnateljstvo ne bo pošiljalo. — **Ravnateljstvo.**

— **Draginjske doklade** bodo zvišane vsem državnim nameščencem in upokojencem. Tovariši! Zdjaj bo najprimernejša prilika, da pristopite kot zadržniki k »Učiteljski tiskarni« in plačate delež ter s tem ustrezete

tem pokazati, da se tudi sam ne veže na določeno metodo.

S tabelo tiskanih in velikih črk na str. 52. se konča abecednik, kar naj bo nekako o Veliki noči, nadalje do str. 99. so berila.

S tem smo pokazali ureditev Erjavčevega abecednika in pri tem videli: 1. da mu je metodična osnova normalnobesedna metoda; 2. da zahteva istočasno obravnavo dveh malih črk; 3. da preskakuje iz čitalnopolisalne v pisalno-čitalno metodo in se spet vrača k prvi; 4. da uvaja pri malih črkah normalnobesedne slike, in sicer pri tiskanih črkah za obliko glasnika, pri pisanih pa za glasnik sam, s katerih se beseda začneja. Tak postopek bo motil koncentracijo pri delu, posebno še, ker so slike največkrat zelo prisiljene. — Splošno se za ureditev v metodičnem pogledu lahko reče, da je sestavljalec pregledal nekaj vzorcev, posebno abecednikov iz časa reakcije nove dunajske šole; pa tudi v tem postopke se ni dovolj poglobil teoretično, še manj praktično in zato je sestavil abecednik, v katerem se nekritično mešata želja po nečem novem in navezanost na preživelo šablonstvo pri elementarnem pouku v čitanju in pisanju.

Rekli pa smo, da za abecednik in za pouk po njem ni najvažnejša metoda; mnogo važnejše je besedilo v knjigi in Flerer upravičeno zahteva, naj bo začetnica »vesela otroška knjiga«; zakaj za tako — pravi — mu »ni treba pripovedovati onim, ki deco poznajo«. V tem pogledu pa Erjavčev abecednik popolnoma odpove. Pri posameznih črkah je sicer dovolj besedila, za učitelja, ki hoče pustiti otroke same delati, celo odločno preveč, a vse besedilo pri malih in velikih črkah je se-

sklepu banovinske skupščine. — Kdor član JUU — ta zadržnik.

— **Dravska finančna direkcija v Ljubljani razglasa:** Vsi državni upokojenci, ki prejemajo pokojnino od dravske finančne direkcije v Ljubljani, morajo v prvi polovici oktobra 1937 vložiti prijavo za prejem osebne in rodbinske doklade. — Kdor doklad ne prejema ali mu po uredbi ne bi bilo treba predložiti prijave, mora poslati izjavo, če je v banovinski ali občinski službi, da se ugotovi, če morda predmetni njegovi dohodki ne vplivajo na pravico do polnih pokojninskih prejemkov. — Prijavam je treba za otroke, stare nad 16 let, priložiti potrdila o rednem šolanju, izjavam pa dokazila o velikosti dohodkov v samoupravni službi. — Upokojencu, ki v oktobrskem roku ne bi predložil prijave ali izjave, se bo izplačevanje doklad ali pokojnine začasno ustavilo.

OPOZORILO

Vse dopisnike »Učiteljskega tovariša« naprošamo, da nam pošljejo svoje prispevke vsak teden najkasneje do torka. V sredo dosepe članke moremo uvrstiti šele v prihodnjo številko. Edino vabila za zborovanja dospela v sredo se še upoštevajo. Uredništvo.

— **Odkritje spomenika dr. Ivanu Tavčarju.** V nedeljo 19. t. m. so odkrili spomenik dr. Ivanu Tavčarju v Poljanah nad Škofjo Loko, v rojstnem kraju pokojnega pisatelja. Odkritja tega spomenika se je udeležilo tudi ondotno učiteljstvo s šolsko mladino ter izrabilo to priliko tudi za obisk pokojnikovega groba na Visokem. Mladina je obsula grob tega zaslužnega slovenskega pisatelja s cvetjem in zapela na njem tudi pesmici »Moj dom« in »Jamica tiha«. Šolski upravitelj Janko Kokalj je imel na grobu lep govor, prepleten s citati o domovinski ljubezni, iz Tavčarjevih spisov. S tem je na prav lep način počastilo učiteljstvo in šolska mladina spomin pokojnega dr. Ivana Tavčarja.

— **Vse šole opozarjamo na dr. Pirčevo knjižico »Naše zdravje«**, po kateri je bilo tako povpraševanje, da je popolnoma pošla. Sekcija Podmladka Rdečega križa jo je zato letos na novo založila. Brošurica more izborni služiti zlasti pri pouku higijene, pa tudi nobena družina ne bi smela biti brez nje. Cena izvodu je 3 din. Knjižico ima v zalogi samo sekcija Podmladka Rdečega križa, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2/II.

— **Naklada »Ročnega kataloga«** je omejena. Naročite čimprej, da zaloga ne poide. Noben učitelj ne more biti brez te, ne samo za šolo, ampak tudi za učitelje važne knjižice z mnogimi življenjsko važnimi zadevami. Cena v platno vezani knjižici s katalogom 17 din, brez kataloga pa samo 8 din.

— **Vranc-Dolganov Koncentracijski načrt letnih delovnih enot** bo knjiga trajne vrednosti. Če bi se uradni učni načrti tudi izpremenili, bo knjiga aktualna za desetletja. Vsak učitelj, vsaka šola nujno potrebuje tako delo — žal je šele 97 naročnikov. Pri mali nakladi bi bila knjiga predraga, zato čakamo nadaljnjih naročnikov.

stavljeno zaradi dotične črke, in zdj se, da je sestavljalec najprej izbral besede, ki so se mu zdele potrebne, kolikor mogoče mnogo takih besed, in te povezoval v stavke in odstavke. Vsebinska povezanost se zase kaže pri tiskani in zase pri pisani črki, kar bi dalo misliti, da pisane črke niso samo posnetki tiskanih, pač pa nekaj, kar s tiskanimi sploh nima zveze. In vse to besedilo je tako suhoparno! Vzeto je sicer iz otroškega življenja, vanj so vpleteni celo v naši šoli že znani Ivo in Ana in Čuvaj, pri velikih začetnicah naj bi pomagala tudi župančič in narodna beseda — in vendar je vse suhoparno, ker povsod manjka otroška prisrčnost in tenkočutnost ter socialna etičnost. Vzgojni momenti so izbrani za besedilo zelo nespretno (prevzetni berač, potepanje, pretepanje, postavljanje i. pod.); prav slab humor je, če se je pujske »ginljivo drke«; vzgojno nevarna pa je realitika, ki izzveni v neokusnost ali celo brezsrčnost in surovost (str. 24., 30., 36., 45., 48., 49.).

Podrobneje se v besedilu ne mislim spuščati, pač pa je treba ob tej priliki omeniti rabo ločil v Erjavčevem abecedniku. Vse prvi del pri malih črkah sploh nima ločil. Kdor koli je kdaj samo malo delal v I. razredu, ve, kakšnega pomena je t. zv. logično čitanje. Ali pa je to mogoče brez označbe ločil? In je to mogoče pri odstavkih do 9 vrst besedila brez vsakega ločila? Moderni metodiki začenjajo z ločili prav kmalu, in sicer z logično uporabo ločil; Erjavčev je to popolnoma prezrl, zato pa se bojimo, da bo čitanje njegovih besedil zavajalo v najhujši mehanizem. Pri vseh malih črkah sta menda čisto slučajno prišli na str. 33. v nezvestno rabo vejica in pika. Pomankanje ločil pri velikih začetnicah na str.

— Slovenski stavek. Ker ne morem vsakemu posebe odgovarjati, prosim vse, ki brošuro obdržite, naj mi k m a l u nakažejo zanjo 20 din (za računstvo 10 din). Tistim, ki se jim bo cena zdela previsoka, povem le toliko, da bom vesel, če bom lahko pokrtil stroške. Kdor se za predmet zanima, bo 20 din že pogrešil, kogar pa slovnica ne zanima, mu knjižica ne bo pomagala, če mu jo pustim zastoj. Tega pa ne morem, ker segajo stroški v tisočake. — Fr. Samec.

Osebnne zadeve

— **i Nove nastavitve.** Nastavljeni so sledeči absolventi in absolventinje učiteljske: Kovačič Ivanka, Stopič pri Novem mestu; Kovačič Ivan, Sv. Peter (Šmarje pri Jelšah); Sajovic Ana, Sv. Stefan (Šmarje pri Jelšah); Toros Gertruda, Črna Dravograd; Turk Marija, Kapce (Dol. Lendava); Vivos Sofija, Sv. Jurij (Murska Sobota); Zolger Josipina, Melince (Dol. Lendava); Duh Otmar, Škarski Cirkovec (Slovenj Gradec); Logar Franc, Sv. Miklavž (Laško); Kopčavar Anton, Soteska (Novo mesto); Novinec Ivan, Gorica (Gornji grad); Merkl Gizela, Senovo (Brežice); Kosjek Verena, Križevci (Ljutomer); Dietz Melita, Slivnica, Napast Neža, Dobrovnik (Dol. Lendava); Sotlar Ana, Sv. Benedikt (Maribor lev breg); Kac Ljudmila, Dobovec (Litija); Kopal Veronika, Sv. Tomaž (Ptuj); Rozman Angela, Šmartno v Loški dolini; Hafner Marija, Cven (Ljutomer); Zmitek Antonija, Horjul pri Ljubljani; Znidaršič Franciška, Gornja Lendava; Zima Amalija, Mačkovec; Sušteršič Marija, Sv. Križ; Zalokar Antonija, Gornji Lakeš (Dol. Lendava); Stular Angela, Sv. Trojica (Logatec); Kacijan Veronika, Kapce (Dol. Lendava); Gunčar Josipina, Nova Stitja; Volc Ivana, Bučka; Vrečko Marija, Sv. Rupert (Laško); Matija Elizabeta, Izlake (Litija); Bajc

— Takih moških danes ni več, ki bi prišli v trgovino in zahtevali samo »cigarete«. Vsak moški ima svojo vrsto cigaret, ki jo kadi in katere imena ne pozabi. Tudi žene bi morale biti take. Pri nakupu mila bi morale zahtevati izrečno Schichtovo milo »Jelena«, ker bodo imele samo tedaj gotovost, da bo ostalo njihovo perilo dolgo lepo kot novo in trpežno. To milo odpravi iz perila temeljito vsako nesnago in ga pri tem varuje.

Adela, Selo (Crnomelj); Neuman Albina, Dobrna (Celje); Zugelj Marija, Velika Dolina (Brežice); Jerman Zorislava, Dobje (Šmarje pri Jelšah); Velikonja Terezija, Dobje; Pristov Marija, Catež (Brežice); Veber Zorislava, Prihova (Konjice); Repe Marija, Dobrna (Celje); Jarnovič Božidar, Smuka (Kočevje).

— **i Premeščeni so sledeči učitelji in učiteljice:** Petrič Ida iz Dolge vasi v Dolno Lendavo, Kokalj Janko in Kokalj Lavrencija iz Poljan nad Škofjo Loko v Višnjo goro, Grom Franciška iz Križ pri Kranju v Tržič, Stravs Berta iz Dobrne na Vransko, Pukmajster Gabrijela iz Blance pri Krškem v St. Jurij ob juž. žel., David Ruža iz Levča pri Konjicah v Trbovlje Vode, Čota Olga iz Prebnja v Trbovlje Vode, Pečenko Danilo iz Stogovcev pri Ljutomeru v Planino pri Logatcu, Prah Roza iz Črne v Muto pri Dravogradu, Voršič Henrika iz Hajdine pri Ptuj v Velenje, Kralj Julijana iz Mute v Liboje pri Celju, Pokorn Daniela iz Olševka pri Kranju v Vodice, Janežič Franc in Janežič Terezija iz Ljubljane na Polico pri Litiji, Prešeren Vida iz Banja Loke pri Kočevju k Sv. Lenartu pri Laškem, Lešnjak Marija iz Kostanjevice v Iško vas, Pavlovec Milan in Pavlovec Ljudmila iz Cerkelj pri Kranju na Ig pri Ljubljani.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— **I Hoja za Kristusom in g. Erjavec.** Kempčanova knjiga je morda res lepa, a iz dopisa Frana Erjavca smo razbrali, da on ne hodi za Kristusom, temveč za Luciferjem, vsaj grožnje s paragrafi govore o tem. Fr. Erjavcu se kar čudimo, da tako pozna te paragrafe, pa menda niso že njega pestili zaradi njih! Erjavcu povemo, da imamo tudi mi gradivo, in sicer tako, ki bo pokazalo, da tudi oni ni bel list lilije iz meseca junija. Zato se moti, ako misli, da bo učiteljstvo pred njegovim bojnim bandom, s katerim grozi in napoveduje boj, popadalo kar na kolena. Ne, tega ne bo Erjavčev nikdar doživel, pa četudi mu Tomaž Kempčan izprosi Metuzalemovo starost! Kar se pa tiče njegovih prijateljev, mu povemo samo to, da je tudi »0« številka. (Po »Slov. narodu« od 16. septembra).

— **I Slovenci v Srbiji.** »Delavska pravica« od 16. septembra toži, da se otroci slovenskih staršev v južnih pokrajinah naglo posrbijo. Če se že za Slovence tamkaj — tako piše — ne dajo doseči slovenske šole, kakor jih imajo narodne manjšine, naj bi nam vsaj izposlovali slovenske potujoče učitelje za slovenske šolske ure.

— **I Učitelj in duhovnik.** »Domoljub« od 19. septembra toži v uvodniku, da prihaja na srednje šole vedno manj naraščaja s kmetov. Meščan se življenja na kmetih naravnost boji, zato se ne smemo čuditi, če se sorkljana mestna gospodična čuti vso nesrečno in preganjano, ako je nastavljena za učiteljico ven na kmete, kjer ni teatra, ne kina, ne nedeljske promenade. Nasprotno se pa duhovnik, kmečki sin, v istih krajih dobro počuti in mu niti na misel ne pride, da bi šilil v mesto.

— **I Tudi »Novine« se rade obregnejo v učiteljstvo.** V številki od 19. septembra piše

v uvodniku med drugim: V kupeju je bila glasna družba »nacionalnih« delavcev s primernimi znaki. Eden od njih je ravno vneto razlagal svoj kulturni načrt bodočega dela: Vtiro bomo začeli s šolov. Ar pa ta »kmečka« deca, esče ne vejo moderne in nacionalne olike, esče ipak pozdravljajo s zastarelim pozdravom: »Hvaljen Jezus in Marija«, bom jaz na tablo napisal z velikimi literami: »Pri nas se pozdravlja samo z — dober dan — ali pa — zdravo! V 15 dneva se morajo naučiti. Če što nede znao — bode kaznovani...« itd.

— **I Na drugem mestu piše isti list:** Na enoj našoj šoli je nekš učitelj prepovedal, da bi deca med molitvov mela roke vkup sklenjene i ka bi na konci molitve povedala amen, nego tak po »haptak« molijo z visečimi rokami. (Pravljice — kaj?)

— **I Državna himna v slovenskem jeziku.** »Slovenec«, 19. IX. piše: Nekje v Sloveniji je učiteljski zbor sklenil, da se uči na šoli državna himna Bože pravde v slovenskem jeziku. Pri maši 6. IX. pa so nekateri motili slavnost s tem, da so prepevali državno himno v srbskem jeziku. — Zato piše list: Kr. bansko upravo pozivamo, da ukaže na splošno vsem šolam petje državne himne v slovenskem jeziku, dokler ne dobimo nove jugoslovanske državne himne, za katero je že zdavnaj razpisan natečaj.

— **I Učitelj Jože Mrak,** katerega je državno tožilstvo obtožilo, da je pomagal do samomora svoji ženi Marti, ki se je lani v Starem trgu ustrelila, je dobil za neosnovane klevete popolno zadoščenje in je oproščen. O obravnavi so pisali obširno »Slovenski narod« 18. in 20. sept., »Jutro« 19. sept., pa tudi »Slovenec« 19. septembra. »Mariborski večernik« od 20. septembra, ki tudi poroča o tem, je precej pobejen.

na str. 22. (»mara ima raco«, ki je na sliki ni); na str. 23., kjer slika sploh nima zveze z besedilom; na str. 30. (v besedilu »črna mačka«, na sliki bela, s črnimi lisami. Vprašanje pa je, kdo je odgovoren za neokusnost pri slikah na str. 36., 45. in 49.; kdor koli je, smisla za vzgojo in estetiko nima. — Pogreške, ki jih opažamo pri klišejih, posebno pri pisanih črkah, moramo vzeti na račun premale pazljivosti založnika, oziroma tiskarne. Nekateri (glede ločil) smo že omenili; povedati hočemo še samo to, da doslej pri slovenskih šolskih knjigah še nikdar nismo opazili take površnosti pri pisanju črk do vrste, ker to naj bo vzgledni predpis; prvič pa nas uči tudi kak abecednik, da se mali črki »h« in »k« pišeta v spodnjo dolžino (str. 35.). Ali je tisti dinar, za kolikor je Erjavčeva knjiga cenejša od Fleretove, zahteval toliko površnost?

Glede II. dela Erjavčeve knjige, čitanke, rečemo lahko samo to, da je sestavitelj zbral mnogo snovi, za tri mesece premnogo snovi, vendar to ni nobena škoda, ker ima učitelj mnogo izbire. Kar pa smo rekli o otroškosti za besedilo v I. delu, velja tudi tukaj; za primer, kaj podaja suhoparna knjiga in kaj živa otroška knjiga, naj si vsak sam prečita samo poslednje berile v Erjavčevi knjigi »Ob koncu šolskega leta« in v Fleretovi knjigi »Na Vidov dan«; vsaka pripomba je tukaj nepotrebn, ker abstraktnost v prvem in konkretnost v drugem sami govorita zadosti jasno.

Dotakniti se moramo še tehnične strani Erjavčevega abecednika. Rekli smo že, da je otroško navdušenje za »Našo prvo knjigo« svarilo pred zunanjim oblikovno suhoparnostjo starih abecednikov. To sta upoštevala pri Erjavčevem abecedniku sestavitelj in založništvo. Ilustracijo besedila sta predala istemu ilustratorju, ki je ilustriral Fleretovo knjigo, poleg M. Gasparija pa sta dala izdelavo uvodnih in zlasti normalnobesednih slik slikarju M. Šubicu. Za risbe teh slik smo že rekli, da so največkrat prisiljene, za kar pa ne zadeva krivda ilustratorja, ki je te risbe moral delati po navodilu sestavljalec. Prav tako ne zadene krivda M. Gasparija za res surove risbe na str. 36. (klanje prašiča), na str. 49. (klanje muhe), ki ne bi spadali še kam drugam, kaj šele v kak abecednik; pri obeh je ilustriral le besedilo, kakor je tudi s sliko na str. 18. napravil neprostovoljno reklamo za nogomet. Ker poznamo M. Gasparija, kako se zna prilagoditi besedilu za otroke, se kar čudimo, če vidimo neskladnosti med besedilom in risbo

Za zaključek lahko rečemo: Po Fleretovi »Naši prvi knjigi« smo upravičeno pričakovali, da pojde naša abecedna književnost navzgor, po Erjavčevem »Mojem prvem berilu« pa se bojimo nazadovanja. In sicer nazadovanja celo v tem pogledu, da bodo naši učbeniki, pri katerih se je do zdaj zmeraj iz vzgojnih momentov gledalo tudi na brezprekorno zunanjo obliko, padli na nivo vsebinskega »šunda« in umetniškega »kiča«.

Za primer estetike naj služi str. 36.: »našega gudeca štirje so ga zgrabili za noge ga potegnili iz svinjaka in položili na stolicu, pujske se je ginljivo drl na vse grlo dokler ga ni klavec florijan zaklal.«

In takih tipično-svojstvenih »vzgojnih« fines je vse polno. S. L.